

Αρχαίες ελληνικές επιγραφές

8^{ος} π.Χ. - 6^{ος} μ.Χ.

Άλμα και αλτήρες

Το άλμα σε μήκος εκτελείται με τους αλτήρες για να έχει ο αθλητής καλύτερο ζύγισμα στο σώμα και να παίρνει ώθηση. Οι πενταθλητές χρησιμοποιούσαν τους αλτήρες **επίσης** για να γυμνάζουν τα χέρια, τα δάχτυλα και τους βραχίονες.

Η διαδικασία της εκγύμνασης ονομάζεται αλτηροβολία. Το βάρος του αλτήρα κυμαίνεται από 1,5 μέχρι 2 κιλά. Οι αλτήρες μεγαλύτερου βάρους προορίζονταν για αφιέρωση στους θεούς.

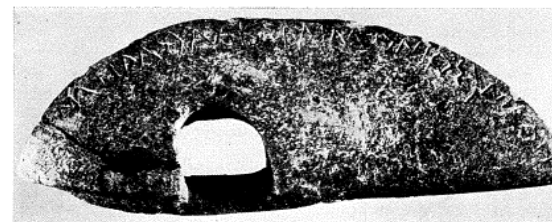
Οι **αλτήρες** ήταν λίθινα ή μολύβδινα βάρη που χρησιμοποιούσαν οι άλτες κατά την εκτέλεση του αγωνίσματος, για να δώσουν μεγαλύτερη ώθηση στο σώμα τους. Με αυτούς, όμως, εξασκούσαν επίσης τα χέρια και τα δάκτυλά τους (αλτηροβολία).

Τύποι αλτήρων

Σε σχήμα πρίσματος

Σφαιροειδῆς τύπος

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ) ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ) ΝΙΚΟΝ

ΝΕΘΕΚΕ) ΤΑΡΕΝΙ Ε) ΑΡΙΚΟΝΙΚΤΕΙ

Μολύβδινος αλτήρας από την Ελευσίνα, 6ος π.Χ. αιώνας

- Ο αλτήρας έχει βάρος 2 kg και 199 gr. Είναι ακέραιος σε σχήμα ορθού πρίσματος και μοιάζει με διπλό πέλεκυ.
- Σε μία από τις βάσεις του φέρει τριστιχη επιγραφή γραμμένη βουστροφηδόν. Βρέθηκε στην Ελευσίνα το 1883. Οι άλτες κρατούσαν στα χέρια τους δύο αλτήρες για να τους δίνουν ώθηση κατά το πήδημα.

Μολύβδινος αλτήρας -6ος

Ο Επαίνετος ήταν ένας Αθηναίος αθλητής, άλτης, που για να διαιωνίσει τη νίκη του αφιέρωσε στη θεά Δήμητρα στην Ελευσίνα τους δύο αλτήρες που κρατούσε στα χέρια του κατά την εκτέλεση του αγωνίσματος. Από τον τόπο εύρεσης του αλτήρα συμπεραίνουμε ότι ο Επαίνετος πήρε μέρος στους γυμνικούς αγώνες στην Ελευσίνα. Γιατί στην Ελευσίνα, πέρα από τα Ελευσίνια Μυστήρια τελούνταν και γυμνικοί αγώνες όπως ήταν οι γνωστοί σε μα: Ίσθμια, Ολύμπια, Παναθήναια.

χαλόμενος νίκησε-

ν : Έπαίνετος h-

όνεκα τόδε : / χα-

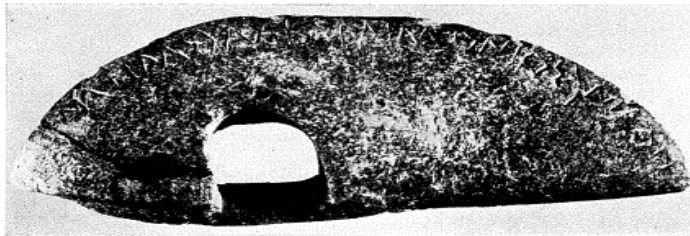
[λτέρε — — — in altero inscriptum?]

Μετάφραση:

«πηδώντας σε αγώνα άλματος ο Επαίνετος νίκησε εξαιτίας των δύο αυτών αλτήρων»

Ο αλτήρας του Λακεδαιμόνιου αθλητή Ακματίδα.
550 – 525 π.Χ

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ
ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ

ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

Μετάφραση:

«Ο Ακματίδας ο Λακεδαιμόνιος επειδή νίκησε στο πένταθλο χωρίς να σηκωθεί σκόνη το αφιέρωσε».

Ο αλτήρας του Λακεδαιμόνιου αθλητή Ακματίδα.

550 – 525 π.Χ

Ο αναθηματικός αλτήρας, που αφιερώθηκε από το Λακεδαιμόνιο αθλητή Ακματίδα στο ιερό της Ολυμπίας, φέρει και στις δύο κυρτές του επιφάνειες την επιγραφή, η οποία χρονολογείται στα τέλη του 6^{ου} π.Χ.

Ο αθλητής δηλώνει ότι νίκησε στο πένταθλο «ασσκονιστεί» χωρίς δηλαδή να σκονιστεί. Αυτό σημαίνει ότι κρίσθηκε Ολυμπιονίκης είτε γιατί δεν υπήρχε αντίπαλος, είτε επειδή ο αντίπαλός του παραδέχθηκε την ήττα του χωρίς καν να αγωνισθεί. Έτσι, ο αθλητής αφιέρωσε τον αλτήρα στο Δία ως ευχαριστήριο.

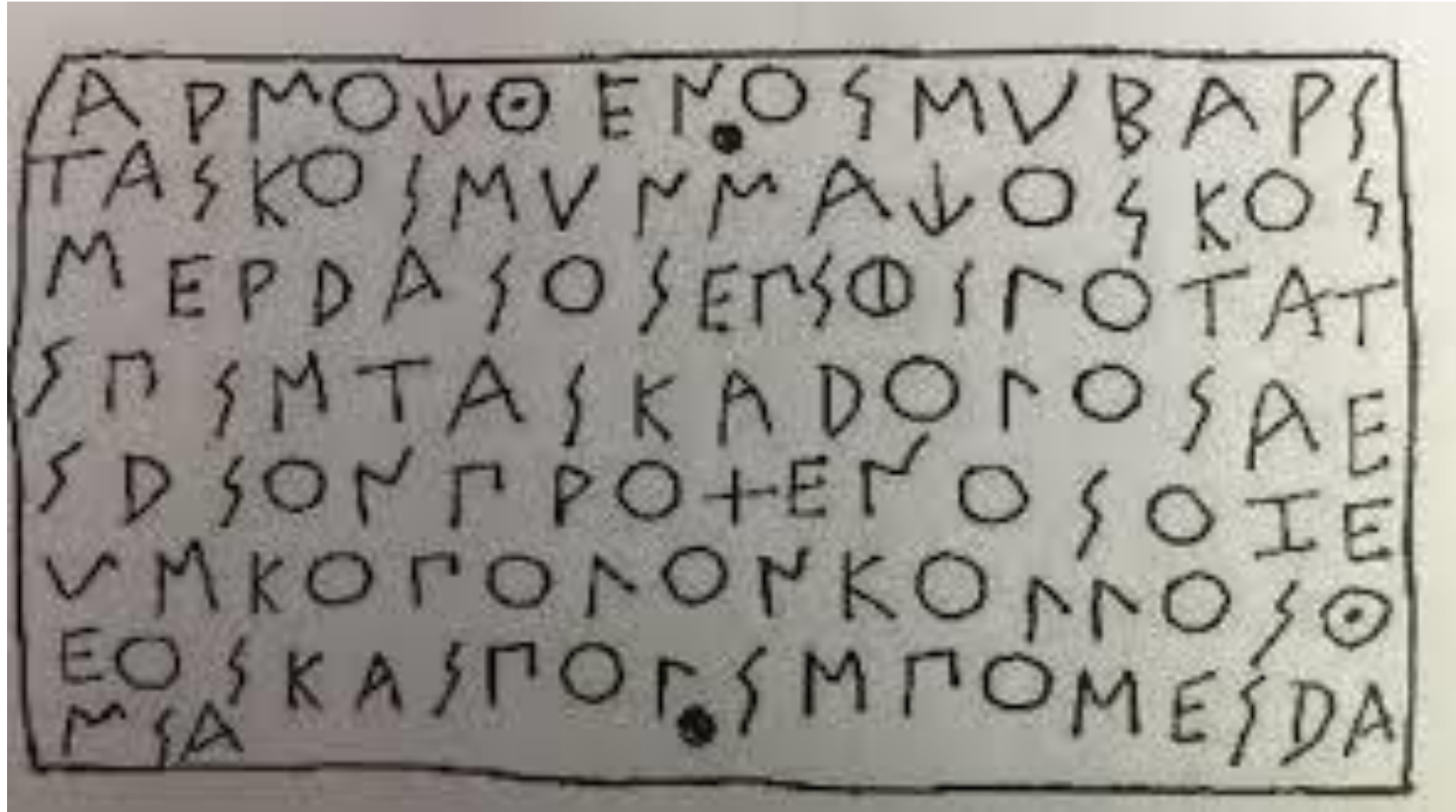
ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ

ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

Οι λέξεις χωρίζονται με παρενθέσεις.

Ο αλτήρας του Ακματίδα ανήκει στον σφαιροειδή τύπο αποτελούμενος από ένα ημισφαιρικό συμπαγές κομμάτι με ένα βαθούλωμα για να μπαίνουν μέσα τα δάχτυλα του αθλητή. Αυτός που φαίνεται στην εικόνα είναι ο δεξιός αλτήρας. Φαίνεται όμως ότι ο αθλητής είχε αφιερώσει και τον αριστερό γιατί η επιγραφή διακόπτεται απότομα.

Συμμαχία Συβαριτών-Σερδαίων

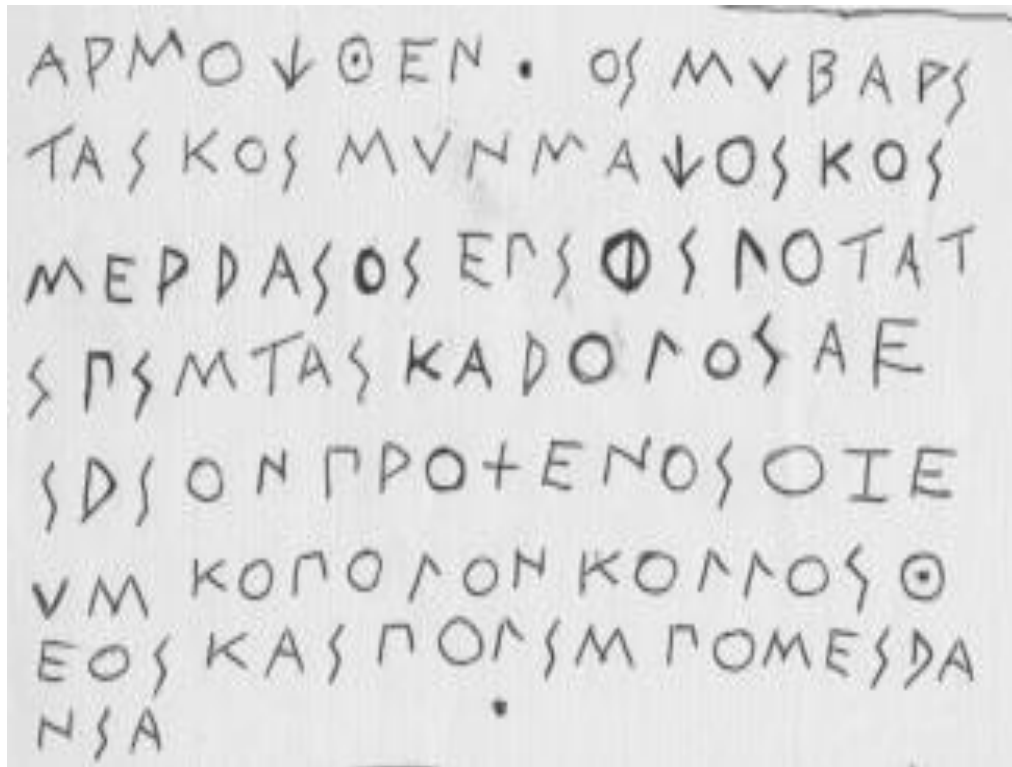
Συμμαχία Συβαριτών – Σερδαίων 550-525 π.Χ.

Η μπρούτζινη επιγραφή, που είναι τρυπημένη, βρέθηκε στην Ολυμπία και ανήκει πιθανότατα στο θησαυρό των Συβαριτών (Νότιας Ιταλίας). Σήμερα βρίσκεται στο Μουσείο της Ολυμπίας.

Μας διασώζει την πληροφορία μιας πολύ σημαντικής συμμαχίας ανάμεσα στη Σύβαρη και στους Σερδαίους. Η συνθήκη αν δεν είναι η αρχαιότερη, είναι μία από τις αρχαιότερες που σώζονται ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις. Είναι το μοναδικό επιγραφικό ντοκουμέντο από τη Σύβαρη η οποία καταστράφηκε το 510π.Χ. η Σύβαρη δείχνει να είναι αρχηγός της συμμαχίας. Οι Σερδαίοι δεν μας είναι γνωστοί από φιλολογικές πηγές.

Οι ενδείξεις από νομίσματα που έχουν βρεθεί μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ήταν αποικία των Ελλήνων στη νότια Ιταλία. Είναι, επίσης, η αρχαιότερη συμμαχία με τον όρο «αιίδιον». Ο ρόλος της Ποσειδωνίας δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί. Δεν ξέρουμε γιατί την επικαλούνται οι σύμμαχοι.

Συμμαχία Συβαριτών –συμμάχων της και Σερδαίων
550-525 π.Χ.

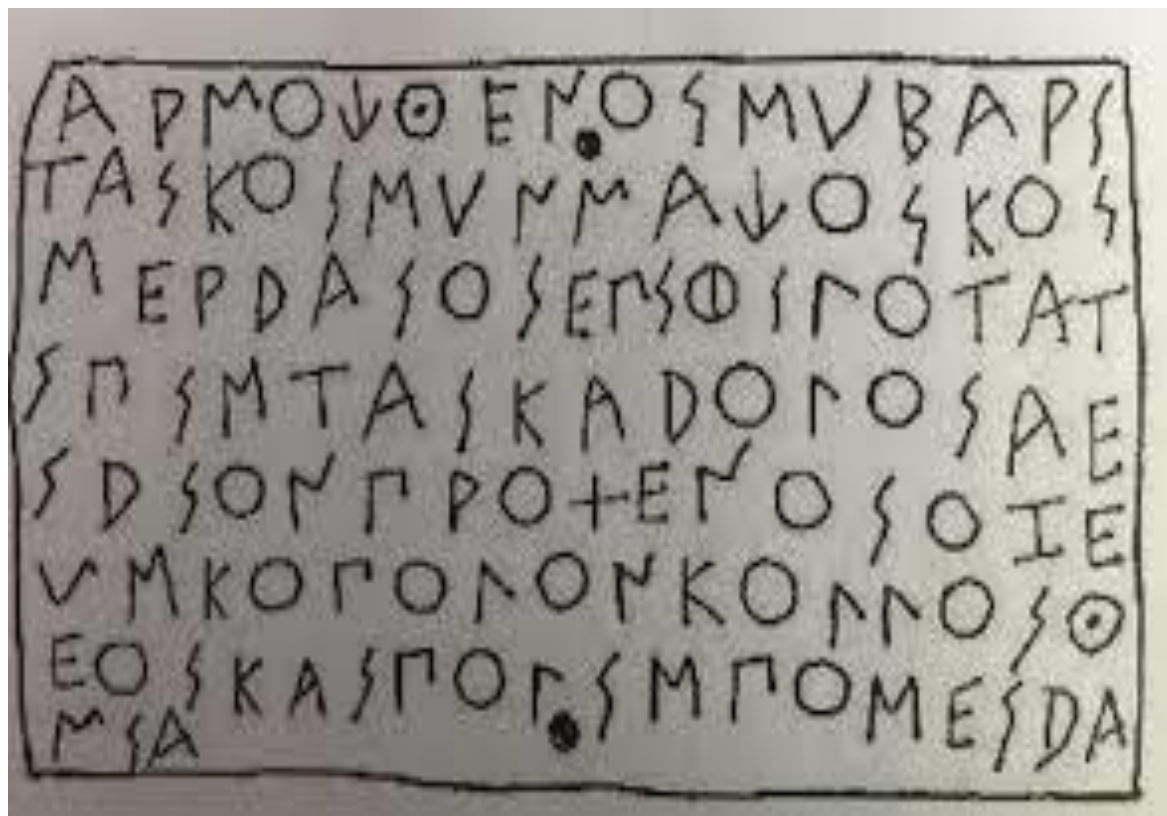
*1 ἀρμόχθεν οἱ Συβαρῖ-
ται κ' οἱ σύνμαχοι κ' οἱ
Σερδαῖοι ἐπὶ φιλότατ-
ι πιστᾶι κ' ἀδόλοι ἀε-
5 ἴδιον· πρόξενοι ὁ Ζε-
ὺς κ' Ὀπόλον κ' ὄλλοι θ-
εοὶ καὶ πόλις Ποσειδα-
νία.*

Μετάφραση:

«Οι Συβαρίτες και οι σύμμαχοι και οι Σερδαίοι συνάπτουν συμμαχία για αιώνια πίστη και φιλία χωρίς δόλο, εγγυητές ο Δίας και ο Απόλλων και οι άλλοι θεοί και η πόλη Ποσειδωνία»

αρμόζω: συνενώνω, συνταιριάζω, συνάπτω συμμαχία

ΜΕΡ= ΣΕΡ

Τιμητικό ψήφισμα για τον Οινιάδη Παλαισκιάθιο[^]

- Ψήφισμα είναι χαραγμένο σε ιωνικό αλφάβητο με γραφή στοιχηδόν.
- Ένα ολοκληρωμένο παράδειγμα με το οποίο η πόλη απονέμει τον τίτλο του **προξένου** σε κάποιον πολίτη άλλης πόλης. Η αρχή του κειμένου είναι σταθερή στα ψηφίσματα και λέγεται προοίμιο.
- Οι Αθηναίοι τιμούν τον Οινιάδη επειδή είναι «καλός» για την πόλη τους, την Αθήνα και πρόθυμος να κάνει το καλύτερο για να εξυπηρετήσει την Αθήνα.
- Η βουλή ψηφίζει ~ να του δοθεί έπαινος
- ~ να ανακηρυχτεί πρόξενος
- **Σκιάθος**: είχε πολύ καλό λιμάνι, σημαντικό για τον ανεφοδιασμό των Αθηναϊκών πλοίων που έπλεαν προς τον Εύξεινο Πόντο και τη Θράκη. Ο Οινιάδης βοήθησε τους Αθηναίους να διεκπεραιώσουν τις υποθέσεις τους όταν έφταναν στο λιμάνι της Σκιάθου
- Από το στίχο 29 και έπειτα προσθέτουν ένα στοιχείο (σημαντικό για προσωπικούς λόγους καθώς φαίνεται για τον πρόξενο) ότι αυτός κατάγεται από την Παλιά Σκιάθο (όχι απλά από τη Σκιάθο). Προφανώς, στο προβούλευμα η πληροφορία είχε παραληφθεί.

«Τιμητικό ψήφισμα για τον Οινιάδη Παλαισκιάθιο» (408 /407 π.Χ.)

θεοί·

ἔδοξεν τῆι βολῆι καὶ τῶι δήμωι· Ἄντιοχίς ἐπρυτάνευε, Εὐκλείδης ἐγραμμάτευε, Ἱεροκλῆς ἐπεστάτε, Εὐκτῆμων ἦρχε ν Διειτρέφης εἶπε· ἐπειδὴ ἀνὴρ ἐστὶ ἀγαθὸς Οἰνιάδης ὁ Παλαισκιάθιος περὶ τὴν πόλιν τὴν Ἀθηναίων καὶ πρόθυμος ποιοῖεν ὅ τι δύναται ἀγαθόν, καὶ εὖ ποιεῖ τὸν ἀφικνόμενον Ἀθηναίων ἐσκίαθον, ἐπαινέσαι τε αὐτῶι καὶ ἀναγράψαι αὐτὸν πρόξενον καὶ εὐεργέτην Ἀθηναίων καὶ τὸς ἐκγόνοσ ἀυτῶ, κ-

αὶ ὅπως ἂν μὴ ἀδικῆται ἐπιμέλεισθαι τὴν τε βολὴν τὴν αἰβ-ολεύοσαν καὶ τοὺς στρατηγὸς καὶ τὸν ἄρχοντα τὸν ἐν Σκι-20άθωι ὃς ἂν ἦ ἐκάστοτε· τὸ δὲ ψήφισμα τότε ἀναγράψαι τὸν γραμματέα τῆς βολῆς ἐν στήλι λιθίνῃ καὶ καταθεῖναι ἐμ-πόλει. καλέσαι δὲ αὐτὸν καὶ ἐπι-25ὶ ξένια ἐς τὸ πρυτανεῖον ἐς ἄ-ῦριον ν Ἀντιχάρης εἶπε· τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ τῆι βολῆι, ἐς δ- [ἐ τ]ῆγ γνώμην μεταγράψαι ἀντ- [ὶ τῶ "Σ]κιαθίῳ", ὅπως ἂν ἦ γεγρα-30[μμένο]ν, "Οἰνιάδην τὸν Παλαισ- [κιάθιον"].

Ο πρόξενος

- Ένας τίτλος ευρέως διαδεδομένος στις πόλεις - κράτη. Ο πρόξενος ήταν χρήσιμος για πολιτικούς και εμπορικούς λόγους.
- Ο πρόξενος σε απόδοση του επίσημου τίτλου του, έπρεπε να φροντίζει για τα συμφέροντα της πόλης που τον τιμούσε και για τους πολίτες της χωριστά. Ήταν επίσημος, αναγνωρισμένος αντιπρόσωπος του κράτους, για τα συμφέροντα του οποίου δρούσε. Η θέση και το καθήκον του ήταν ανάλογα με του σημερινού προξένου. Άλλοτε ήταν πολίτης του κράτους, τα συμφέροντα του οποίου εκπροσωπούσε και άλλοτε πολίτης της πόλης που έμενε.
- Οι Αθηναίοι έστελναν έναν επιθεωρητή = «επίσκοπο». Αυτός στελνόταν από την Αθήνα στις υποτελείς πόλεις - κράτη (όπως οι Λακεδαιμόνιοι έστελναν τους αρμοστές) για να ελέγξει το έργο των εντεταλμένων προξένων. Φαίνεται ότι οι επίσκοποι πληρώνονταν από την πόλη που τους έστελνε.
- Μαρτυρία για τους επισκόπους βρίσκουμε στους «Όρνιθες» 1021 του Αριστοφάνη, Επίσκοπος: Που πρόξενοι;

Προβούλευμα: ήταν ένα προσχέδιο (πριν από το επίσημο ψήφισμα) το οποίο το έθεταν σε ψηφοφορία.

Στο προβούλευμα ανέφεραν τον πρόξενο «Σκιαθίον» και τώρα το διορθώνουν σε «Παλαισκιιάθιον».

Προνόμια που του παραχωρούν:

- έπαινος (ηθική ανταμοιβή)
- τον ανακηρύσσουν πρόξενο (τιμητικός τίτλος)
- ο ευεργέτης των Αθηναίων και οι απόγονοί του θα απολαμβάνουν προστασία.
- φιλοξενία στο πρυτανείο

Η απόφαση είναι της Βουλής και του δήμου. Ο γραμματέας ήταν υπεύθυνος για την αναγραφή του ψηφίσματος/κειμένου σε φθαρτό υλικό για το αρχείο, αλλά και για την χάραξή του σε σκληρό υλικό και την έκθεσή του σε κοινή θέα.

- Αντιοχίς → η φυλή
- Ευκλείδης → ο γραμματέας
- Ιεροκλής → ο επιστάτης
- Ευκτήμων → ο επώνυμος άρχοντας
- Διειτρέφης → ο εισηγητής
- Αντιχάρης → ο εισηγητής για τη μετατροπή / διόρθωση

Επιγραφικό χάραγμα σε Αττικό σκύφο- μέσα του 6ου αι. π.Χ

Βρέθηκε στην αρχαία Αγορά των Αθηνών. Φυλάσσεται στο Μουσείο της στοάς του Αττάλου.

Έκδ. Η. Α. Thompson, *Hesperia* 27 (1948) 160. M. Lang, *The Athenian Agora*. XXI. *Graffiti and Dipinti*, Princeton 1976, B1.

- [Θαμνε]ϋ̄ : κάθες : ὑπὸ τοῖ ἡδοῖ τᾶς
- θύρας τοῦ κάπου : πρίον<α>.

(Φιλ. μεταγρ.) [Θαμνε]ϋ̄ : κάθες : ὑπὸ τῶ ὁδῶ τᾶς | θύρας τοῦ κάπου : πρίον<α>.

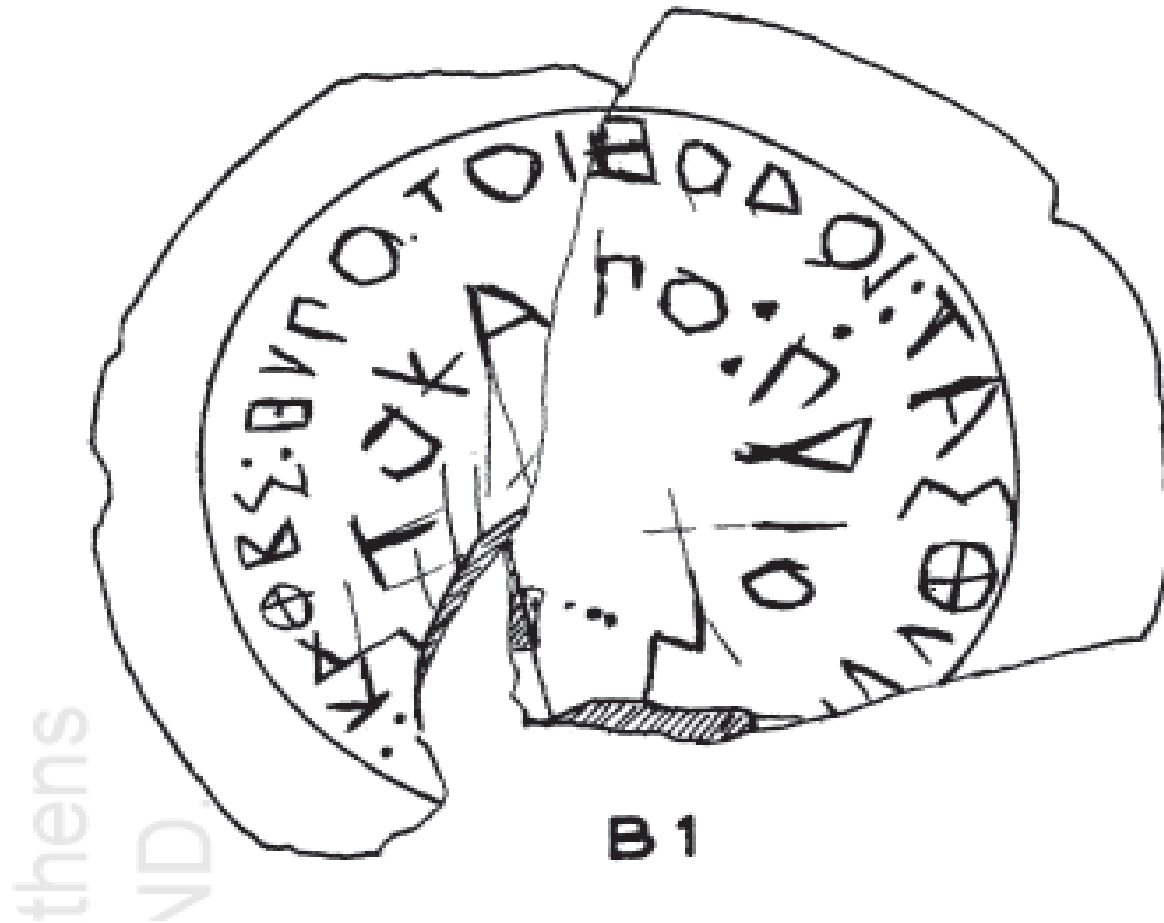
Θαμνέα, βάλε το πριόνι κάτω από το κατώφλι της θύρας του κήπου.

ὁδός, ὁ = κατώφλι. | τᾶς (δωρ.) = τῆς. | κάπου (δωρ.) = κήπου.

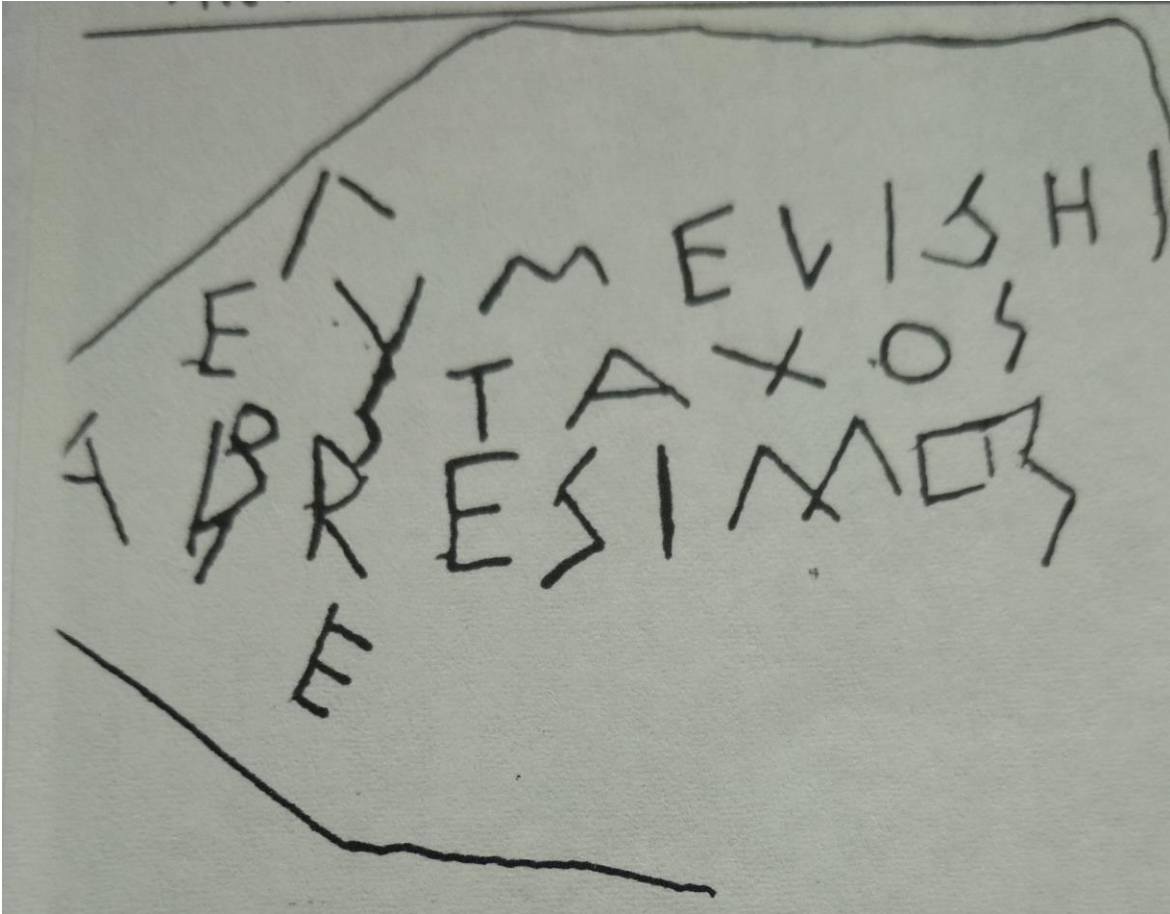
Φαίνεται ότι ο χαρακτήρας της επιγραφής και κάτοχος του πριονιού παραγγέλλει στον Θαμνέα, κάποιον γείτονά του στον οποίο δάνεισε το πριόνι του, μετά το τέλος της εργασίας να το επιστρέψει και να το τοποθετήσει σε συγκεκριμένο σημείο, γιατί μάλλον θα απουσίαζε από το σπίτι.

Το θραύσμα του αγγείου βρέθηκε στην περιοχή της αρχαίας Αγοράς, δίπλα σε ιδιωτικές κατοικίες. Ίσως είναι η αρχαιότερη επιγραφή γραμμένη στη βάση ενός σκύφου. (Σκύφος είναι ένα ποτήρι με δύο αυτιά και ευρύ στόμιο). Χρονολογείται βάσει των γραμμάτων στα μέσα του 6^{ου} π.Χ. αιώνα.

Αρχαίο ερωτικό ραβασάκι, 5^{ος} π.Χ.

ΕΥΜΕΛΙΣΗ
 ΑΒΡΕΤΑΧΟΣ
 ΕΣΙΜΟΣ
 Ε

Αρχαίο ερωτικό ραβασάκι

- Το θραύσμα του αγγείου βρέθηκε στην περιοχή της αρχαίας Αγοράς, δίπλα σε ιδιωτικές κατοικίες.
- Ο Αρκέσιμος, ο αποστολέας του μηνύματος, παραγγέλλει στην Ευμηλίδα να έρθει το συντομότερο δυνατόν.
- «Φαίνεται ότι ο Αρκέσιμος ήταν εραστής της Ευμηλίδας· όταν οι δικοί απουσίαζαν από το σπίτι, φλεγόμενος από ερωτικό πόθο παραγγέλλει στην Ευμηλίδα να σπεύσει να τον συναντήσει.» Στέφανος Ν. Κουμανούδης